

Aura Christi

Marile jocuri

Roman

Postfață de
IRINA PETRAȘ
ION IANOȘI

Editura Ideea Europeană
2012

Colecția: BIBLIOTECA IDEEA EUROPEANĂ

Coperta colecției: Cristian Negoii

Lectori: Alina Beiu-Deșliu

Tehnoredactor: Alexandra-Alina Ionescu

Editura Ideea Europeană

OP-22, CP-113, Sector 1, București,

Cod 014780, Romania

Tel/Fax: 4021-2125692;

4021-3106618 E-mail:

office@ideeaeuropeana.ro

www.ideeaeuropeana.ro

Anul apariției: 2012

Ediție Digitală PDF

ISBN 978-973-1925-70-7

Copyright © 2012 Ideea Europeană

Această carte în format digital este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

Cuprins

CAPITOLU I.....	7
CAPITOLUL II.....	41
CAPITOLUL III	84
CAPITOLUL IV	117
CAPITOLUL V.....	152
CAPITOLUL VI.....	188
CAPITOLUL VII.....	234
CAPITOLUL VIII	260
CAPITOLUL IX	283
IRINA PETRAȘ - EXERCIȚII DE DESCRIERE	321
ION IANOȘI - ROSTIREA, MASCA, VIUL	326

In memoriam
Tatălui nostru,
SEMION

„Îmi simțeam scoica urechii proaspătă, răcoroasă, aspră, plină de sevă, ca o frunză.

Sigur e că scriu asta din deznădejdea pe care mi-o inspiră trupul meu și viitorul laolaltă cu acest trup.

Când deznădejdea se înfățișează atât de hotărâtă, atât de legată de obiectul ei, atât de concentrată, ca aceea a unui soldat lăsat să acopere retragerea și care se lasă astfel să piară, atunci nu este vorba de adevărata deznădejde. Deznădejdea adevărată și-a depășit de la început și totdeauna țelul (și, ajuns aici, la virgula aceasta, se vedește că numai prima frază a fost adevărată).

Ești deznădăjduit?

Da? Ești deznădăjduit?

Fugi? Vrei să te ascunzi?”

Franz Kafka

CAPITOLU I

– Mă întrebi dacă mă deranjează esențele... constată îngândurat Sașa Cerven, și parcă toți larii casei de munte s-ar fi adunat în jurul lui nu atât ca să-l asculte, ci fiindcă aveau nevoie și ei de prezența pictorului, de prezența *vie* a spiritului lui de carne și oase, spirit ce emana – în clipele acelea însorite, de seară târzie – un fel de stranie lumină magnetică; însă adverbul „straniu” nu e în stare să transmită – cel puțin în contextul de față – încărcătura întregii situații, tensiunea instalată brusc. Nu pot spune că m-ar deranja... Eu pur și simplu nu sunt creat pentru așa ceva, pentru esențe, vreau să zic; e adevărat, nu pretind că aș fi un individ făcut dintr-o bucată, nu cred nici pe departe că aș fi un ins cu stea în frunte, un geniu neînțeles, cum sunt atâția și atâția în jurul nostru; cum faci un pas dai de un geniu sau de un mare pictor, sau de un mare scriitor! Ți se face lehamite și nu-ți propui – după avalanșele astea de oameni mari și de genii – decât un lucru de fapt imposibil: să rămâi un bun meseriaș. Un maestru. Probabil așa este, ori nu mai înțeleg nimic. Ceea ce știi însă cu adevărat, se reduce la un fapt copleșitor prin simplitatea lui: eu nu sunt făcut pentru esențe; iată de ce fug de ele mâncând pământul în orice îmi stă la îndemână: în femei (folosite exclusiv ca instrument; o să vă explic imediat pentru ce, în ce scopuri; o să vă lămuresc, dacă voi avea chef, se înțelege!), în alcool, în jocuri de noroc, în voiaje lungi prin imperiile de mâna a doua ale provinciei. Evadez oriunde, în orice fel de activitate, ca să mă protejez de ceea ce numiți voi esențe, ca să mă apăr de singurătate, ca să mă apăr de mine însumi de fapt. Da-da, eu de mine fug; am un temperament de vagabond. (Între timp, Miroslovei Plămădeală i se adusese o cafea tare; ea pusese niște zahăr în ceașcă, și, în vreme ce luase lingurița – aflată lângă o farfurie ce avea imprimat un desen cu două veverițe și o crenguță de pin –, o lovise de ceașcă, producând un fin, dar evident deranjant zgomot; se scuzase îndată.) Tot timpul asta fac, zise în continuare pictorul, uitându-se în treacăt, plictisit, la ceașca Mirei, ca și cum – printr-un joc absurd, imaginat de un ins lipsit de simțul măsurii – ar fi vrut să vadă, incredibil, veselul clinchet produs de linguriță. Fug, da, fug mâncând pământul – și o să vă mire ceea ce o să vă spun, dacă nu v-am spus până acuma –, chiar și atunci când pictez, eu de mine fug, fiindcă – v-am comunicat asta și cu alte ocazii, poate cu aceleași cuvinte dar, în sfârșit, nu contează! – mie de mine mi-e teamă... și de tot ce m-ar putea apropia de limanul care sunt eu însumi zi de zi, din naștere și până în secunda în care voi închide ochii de tot.

Sveatoslav Timaru, căruia i se adresase Sașa Cerven, adresându-se, totodată, și celorlalți prieteni, îl privi deconcertat, cu luare aminte, simțind cum, încetul cu încetul, se instaura o încordare ce nu deranja, totuși, pe nimeni dintre oaspeții prezenți la confesiunea pictorului cu ochi galben-căprui: nici pe Miroslovea Plămădeală, nici pe sculptorul Andrei Rogujiv, nici pe Lia Ivanovici (Iva). Histrionul Sașa vorbea agitat, uimit întrucâtva de tot ce ieșise din gura spiritului său într-un context nepotrivit totuși – se aflau la munte, erau veniți în vizită, urcaseră într-o localitate izolată, situată la o altitudine de peste o mie șapte sute de metri; văzuseră cai de rasă, discutaseră într-o ambianță plăcută despre câte în lună și-n stele, pentru ca după ce reveniseră în casa austeră și primitoare a lui Sveatoslav Timaru (uriașul cu ochi lapis-lazuli), ca din senin, să se lanseze în docte comunicări. Nu

era un anturaj potrivit pentru asemenea chestii. Nici o atmosferă prielnică. Dar nimeni nu ripostă. Nimeni nu-l împiedică pe histrionul imprezibil să debiteze asemenea chestii, să intre pe cont propriu pe terenuri mișcătoare, ca nisipurile, ca zilele cu capricii.

– Și de ce ți-e frică de tine? îl întrebă sculptorul de cai vii, uriașul, remarcând că cei ce asistă la discuție ascultă cu sufletul la gură, fără să-și trădeze curiozitatea. Poate la mijloc nu era decât o părere schimbătoare, ca timpul la munte. Surâsul domnului Timaru, abia schițat, căzu în barba-i deasă, grizonată; crescătorul de cai de rasă se uită cu coada ochiului la tableta de rogojină de pe masă.

Sculptorul Rogujiv sorbea când și când din horincă (specialitatea casei). Miroslava Plămădeală renunțase la cafea și gustă din cârnații de casă. Iva împătorea și despătorea un șervețel de culoare roșie luat din vrafal pus pe marginea mesei de femeia („E bucătăreasa sau servanta probabil, gândi sculptorul, apoi își privi degetele melodioase și muncite ale mâinii stângi. Atunci... de ce se mișcă de parcă ar fi o statuie coborâtă de pe soclu?”) care îi va servi pe toată întinderea serii ce se anunța lungă, interesantă, plină de surprize. Monotonă și imprezibilă.

– Pentru că mi-e greu cu mine; sunt un individ insuportabil, răspunse prompt Sașa Cerven, și bău horinca rămasă în pahar. Abia de mă suport pe mine însumi; și, iată, repet acest lucru spus de atâtea ori vouă, celor care, în mod cert, v-ați săturat de mine ca de struguri acri. Însă mie nu-mi prea pasă de asta. Ori mă prefac, în realitate, că nu-mi pasă. Dracú știe!! Sunt, se vede limpede, nepoliticos; însă, vai, nu politețea mă interesează!

– E o prejudecată asta, Sașenca, spuse cu fermitate Sveatoslav Timaru. O prejudecată. Sau, mai degrabă, e vorba de o formă de răsfăț. Ți-ai propus să te consideri așa – insuportabil – și o ții una și bună: „Sunt insuportabil... Sunt insuportabil...”. Ești un om plăcut, Sașa, ești inteligent, ești un bărbat frumos, deștept; probabil că femeile tale se bucură când te văd revenit din periplurile pe care le faci prin strălucita provincie. Nu cred că nu ești conștient de această realitate. De fapt în tot ce faci, tu îți respecti firea de histrion sadea. Te superi?

– Nici pomeneală! Ce faci? Vrei să mă fletezi? întrebă pictorul Cerven, zâmbind cu satisfacție. Eu îți vorbesc de lucruri serioase, iar tu mă iei cu chestii d’astea: frumusețe, inteligență, amoruri. Nu spuneam adineaori că femeile – pentru mine cel puțin, despre mine e vorba aici, nu? – sunt un instrument? N-am spus eu chiar acum cince-șase minute așa ceva? Nu știi cine a afirmat că femeia, oho, este o lume. Ei bine, prin ea – prin femeie, se înțelege!! – eu am prilejul să caut alte lumi decât cea în care trăim sau, cel puțin, decât cea în care trăiesc eu. Prin femeie, eu ajung să-mi dau ocol mie însumi și, în acest sens, ea este un instrument de care nu-mi prea pasă de fapt! Femeile sunt ciudate; parcă ar face parte din altă specie! Nu-i înțeleg pe indivizii care se închină în fața femeii, o cântă și nu încetează să vorbească despre misterul feminin. Ce mister, domnule? Mai slăbiți-mă cu misterul ei! Nu cred în așa ceva. Nu cred și mă îndoiesc. De altfel, când ne lovim ca berbecuții cu capul de neînțelegerea vreunui lucru, apelăm la acest cuvânt uzat, șters, „mister”. După părerea mea, e o lașitate asta, o lașitate de mâna a doua; și eu mă îndoiesc...

– Îndoiala e o formă a credinței, Sașenca, spuse sculptorul cu vocea lui calmă, de bariton. (Vezi Sfântul Petru: „Cred, Doamne, ajută necredinței mele”). Ba chiar poate fi un începăt de...

– ... de acțiune, rătăcire, orbecăire și așa mai departe, în aceeași cheie, îl întrerupse pictorul Cerven. Toate astea sunt flori... păpădii... Și nu mă interesează. Ceva mai devreme vorbeam despre faptul că muntele mă inhibă, mă dă peste cap, mă deranjează în sensul că scoate la iveală ceva ce îmi este funciar străin. Toată gravitatea reprimată, monumentalitatea, măreția conținută – fie în germene, fie pe față, cum se spune – de fiecare om, aproape de fiecare (discutabilă afirmație, totuși!), sunt întrucâtva îmboldite, ca să zic așa, parcă le-ar da cineva existent înlăuntrul nostru un pinten când ne aflăm în vecinătatea muntelui; și te pomenești, ca la o răscruce, cu niște lucruri de care poate nu aveai chef. Te pomenești că acestea te asaltează, dau buzna din tine afară, răvășindu-te, făcându-te să

te îndoiești, când și când, până și de faptul că doi ori doi este egal cu patru.

Ochii galben-căprui ai lui Sașa Cerven – „pătratul umblător”, cum îi spuneau prietenii, unii dintre aceștia – exprimau, întâi de toate, dezarmare; de fapt era la mijloc un amestec de stupefacție, uimire și încă ceva insidios, greu de exprimat, ceva care îi făcea pe cei câțiva martori ai exploziei neprevăzute a pictorului să rămână aproape buimaci, derutați în fața lui, fără să scoată o vorbă, fără să dea glas gândurilor ce-i puseseră în încurcătură. Cel puțin un timp. Se crease o fisură în vapoasă stâncă o realității; toți protagoniștii, fără excepții, se pomeniseră în faldurile acelei fisuri, și – în loc să acționeze, să ia taurul de coarne – ei stăteau pitiți acolo, din neștiință, poate și din alte cauze. Dar, Doamne, cât de doctă, cuceritor de înțeleaptă se dovedește, câteodată, neștiința! Cine ar fi cutezat să spargă tăcerea zgomotoasă și grea instaurată pe neașteptate? Miroslava Plămădeală îi dădea dreptate pictorului; venind dinspre grajduri împreună cu Stiva (îngrijitorul? dresorul de cai? – tânăra încă nu se dumirise ce funcție exercita tânărul), acum vreo jumătate de oră, nu mai mult, ea simțise cum – o dată cu lăsarea abruptă a întunericului – în peisajul montan apăruse o schimbare abia sesizabilă, care îi dădea frisoane. Literalmente. Apoi, în vasul corpului ei fizic se iscase un tremur vorace. Abia odată întunericul căzut peste valea înfrigurată în care se aflau cu toții dintr-o întâmplare dorită, impresiile de până la căderea beznei parcă s-ar fi șters și muntele (îi spuneau generic așa, valea fiind înconjurată de un lanț de munți), mai exact, munții, nu se mai înfățișaseră maiestuoși, impunători, ci deveniseră, între timp, ostili, primejdioși, anunțând, din toate măruntaiele lor de impunători monștri de piatră imposibil de scrutat – dat fiind întunericul gros și alb –, pericolul. Cu tot amestecul de senzații iscate în mintea Miroslavei Plămădeală, ea încercă să-și pună ordine în gânduri și făcu efortul să-l înțeleagă pe pictorul Cerven; de fapt căuta – fără să-și dea seama – alte argumente prin intermediul cărora să-i dea dreptate, să-l ajute să se facă înțeles, subiectul abordat nefiind pretențios, ci, mai degrabă, delicat, tratarea lui în grabă putând declanșa gafe, stângăcii, care, oricum, n-ar fi incomodat pe nimeni, întrucât histrionul agreabil se afla printre prieteni; și câte lucruri își pot permite, câte lucruri își pot ierta prietenii!

– Nu e bine ce spun, îngăimă Sașa Cerven. Nu e bine deloc. Vă propun să vorbim despre altceva. Sau despre altcineva; recunosc că eu însumi sunt un subiect exotic, poate chiar extravagant, dar să facem abstracție de tot ce am debitat până acum. Oricum, mă simt anesteziat, aproape descompus. Probabil la mijloc e aerul acesta strivitor. Să uităm de munte. Să bem. Să sărbătorim ziua de azi. Să sărbătorim instinctul de ucigaș al muntelui! Să demontăm realitatea – conia asta mofturoasă, plină de hachițe – piesă cu piesă, șurubaș cu șurubaș; să smulgem din ea – din corpurile, din lucrurile ei inegale, uneori chiar nițel snoabe – ce ne convine, iar după ce vom aduna, piesă cu piesă, ce ne place, tot ce va bucura rărunchii minții noastre, să facem o moviliță și s-o dăm, dintr-o singură mișcare, la o parte, pentru ca pe urmă să reaşezăm totul după alte criterii, după alte rigori; să punem o altă ordine în jurul nostru, să-i dăm un alt suflu realității! Ei, dragilor, vă convine jocul acesta? Altminteri...

– Altminteri... Altminteri... ce...? întrebă cu un ton șters uriașul, și se uită nefiresc de insistent la șervețelul de culoare roșie cu care se juca distrată și, totuși, extrem de atentă, Iva.

– Altminteri... ne vom simți în continuare ca într-o pagină de Cehov, Anton Pavlovici.

– ... Și ce vezi rău, mă rog frumos, în asta? replică abrupt sculptorul Rogujiv. Să te simți ca într-o pagină de Cehov! E minunat, băr'tâne. Să te simți ca într-o pagină de Cehov... (Sculptorul se uită visător-distrat în fața lui, iar pe urmă își întoarse privirile spre Sașa Cerven, fixându-l ostentativ.) Există înși care ar da multe, ar da ultimul lucrușor agonisit în sudoarea frunții, ar da ultimul leu din tot ce au adunat timp de o viață pentru a se simți – barem pentru câteva fracțiuni de secundă! – ca într-o pagină de Cehov. Așadar, trăiască Cehov, Anton Pavlovici – distinsul prozator, marele nuvelist, neîntrecutul dramaturg, nedepășitul prieten al lui Maxim Gorki, cel care se simțea vinovat în fața maestrului său, se simțea de trei ori vinovat, vreau să spun, deoarece avea o glorie incomparabilă cu

cea a Învățătorului său, care o merita, o merita din plin, însă n-a avut parte de ea în timpul vieții; arta domniei sale a întrecut, se știe, cu cel puțin o jumătate de secol timpul în care trăise Cehov! Să ne simțim deci ca într-o pagină de Cehov – acesta e îndemnul meu! Să înghesuim realitatea într-o pagină, s-o retopim, s-o recreăm, să suflăm în păpădia veșniciei... Să curgă parașute minuscule, pufoase, cu duiumul, din corolele nevăzute ale veșniciei. În definitiv, ce este eternitatea? O enormă păpădie abstractă care ne prinde în păienjenișul dens format de semințele ei; ne cuprinde, ne îngurgitează pe toți laolaltă așa cum – dacă îmi permiteți – și-a înghițit copiii nesuferit de perspicacele Cronos, așa cum ne bea sufletul, încetul cu încetul, viața.

Toți parcă și-ar fi pierdut glasul. Nu mișca nimeni. Îndemnul fusese emis cu atâta convingere, încât nimănui nu-i ardea de glumă. Nici de replică. Sașa Cerven sorbi din horincă; în trupul lui se adăposti pe neașteptate un mare foc azvârlit de nu se știe cine acolo în timp ce debita lucruri negândite odinioară; el însuși fusese nițel uimit, însă nu foarte tare, totuși. Începuse să nu se plictisească; da, aburii spleen-ului se împrăștiaseră în văzduh, dându-le de lucru larilor ghiduși și pierduți în jocurile lor de neînțeles. Iva stătea într-o atitudine degajată (între timp, mâna ei subțire, transparentă, uitase de șervețelul roșu), cu toate că simțea o vagă și persistentă tensiune între tâmple – rod al oboselii acumulate în ajun, când se consumase, împreună cu o parte din angajații lui Sveatoslav Timaru, în pregătirile pentru venirea oaspeților. Însă nu numai acest amănunt era la mijloc. Mai era ceva. Și vom spune negreșit ce anume, nițel mai târziu. Deocamdată să-i urmărim pe eroii noștri, să-l studiem cu luare aminte pe Sașa Cerven – histrionul atipic, necunoscut până și de cei mai apropiați prieteni; afirmăm asta, făcând abstracție de legendele în bună parte false, care circulau pe seama pictorului cu ochi de o limbuție adesea stridentă.

– Tu crezi că viața ne bea sufletul, ne bea conținutul? îl întrebă pictorul pe domnul Rogujiv; restul de licoare abia sorbită întârzia pe buzele de un roșu incitat de tăria băuturii. Poate chiar noi înșine ne înfruptăm din viața noastră, din nerușinatele-i cărnuri diafane, expuse indecent în văzul tuturor?

– Cine știe, Sașenca? Cine știe? replică sculptorul, iar privirile sale adânci și reci o căutară instinctiv pe Miroslava, care era numai ochi și urechi, lăsând impresia (gândi sculptorul) că ascultă cu tot trupul deodată, ca și cum întregul ei corp fizic avea, pe toată suprafața – destul de aproximativă și abstractă –, sute, mii de ochi și urechi. Ochi și urechi.

– Te asigur de faptul că unii dintre noi știu, zise categoric pictorul.

– Așa este, băr'tâne.

– Ba mai mult. Unii știu, iar alții nu știu că știu... În fine (zâmbi Sașa unui gând fugar, complice, și vru deodată să ridice, cum îi stătea în sânge, arătătorul dreptei în sus, în semn de elocință, în semn de... renunță însă din motive obscure), m-am încurcat în propria știință și, pesemne, e bine că s-a întâmplat așa. Să credem în cuvintele spuse, căci, da, cuvintele cred unul în altul; altminteri n-ar veni unul pe urmele fierbinți, încinse, ale altuia! –; de fapt nu e nevoie să emit un asemenea îndemn, categoric nu. Cuvintele au o forță enormă, și chiar mai mult decât atât: totul e cuvânt, vorbire, sunet, abur al rostirii și, iar și iar, cuvânt. Uitați-vă cum ne închinăm în fața cuvintelor, a vorbirii, a spunerii de sine. Vorbirea ne guvernează, ne locuiește, ca o ubicuă zeitare hulpavă, care e concomitent în afară și înlăuntru. Cuvintele sunt totul nu numai pentru că – după cum spune Sfânta Scriptură – „La început a fost Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul”. Ați remarcat vreodată că în acest verset se pune un semn de egalitate între Cuvânt și Dumnezeu? Iată un pretext de infinite și absconse speculațiuni! Însă nu voi cădea – o, pentru nimic în lume!! – în această capcană, la îndemână, de altminteri. Nu voi spune că aidoma Cuvântului, Dumnezeu e pretutindeni, aidoma Cuvântului, Dumnezeu se stinge și reînvie și reapare, se reîntrupează din propria cenușă sau, cine știe?!, din cenușa Cuvântului. Sunt speculații ieftine astea! Dacă însă, în realitate, Dumnezeu chiar

stă în fiecare cuvânt? În cazul în care așa este, noi ne vom preface că... Pssst... Nu știm asta, nu suntem la curent... Însă totuși, totuși, dacă Dumnezeu stă în fiecare cuvânt dintr-o dată, cu forță egală și neîntrecută, atunci putem să ne explicăm, în sfârșit, de ce punem atâta greutate în fiecare verb, în fiecare substantiv. Din ce motive anumite texte, mai precis marile texte, resping cuvintele? În magma lor, cuvintele încetează să existe ca entități separate, independente, și sunt oarecum încastrate... nu acesta e cuvântul potrivit!, sunt înzidite în corpul, în lutul textului –; acesta este piscul pe care (nu credeți oare?) cele două majore arte – la poezie și proză mă refer – devin una, se transformă și devin identice. Există o culme monotonă și liniștită, adâncă și uniformă, în care proza și poezia se contopesc, transformând cuvântul/ cuvintele în parte din întregul său, în celulă din sângele-i cântător și grav, în vehicul abstract și voluptuos care – în atingere cu alte asemenea vehicule – dau ceea ce credem că ne lipsește: sens. Cuvintele – în textele fundamentale – nu mai sunt ceea ce par a fi, ele devin magmă pură, incandescentă, aidoma cozilor de cometă, și cară în spate, mai exact după ele, o realitate, duc – prin trupurile lor nesigure, sculptate – o încărcătură de nuanțe, mitice lumi care ne conțin, molipsindu-ne de... De ce oare? Ba investim o încredere lipsită de măsură în cuvinte, în tonele de semnificații ascunse în luminișurile, grotele, văgăunile, câmpiile lor elizee, ne temem de puterea lor ce conține binecuvântarea, dar și otrava blestemului, ba le neglijăm, le tratăm cu suspiciune, cu dispreț, cu ciudă, cu disperare, dezarmați, din timp în timp, în fața propriei guri care emite cuvinte, își hrănește spiritul cu miliarde de cuvinte, flămândă mereu, mereu însetată... Dragii mei... Hm, trebuie să tai acest „mei”... Dragilor, fără să-mi doresc, am amestecat două planuri: cel al ficțiunii propriuzise (și, în sensul acesta, m-am referit la atenuarea, ba chiar la dispariția diferențelor dintre poezie și proză în cazul textelor mari, dar și la inexistența cuvintelor metamorfozate în anumite cazuri – în cazuri foarte rare! – în realități vii, purtătoare de sensuri, superioare universuri), și cel al realității nemijlocite, al realității reale, ca să spun așa, care în esență (ce cuvânt nesuferit, puah!) nu există, fiecare deținând în analele sale ontice varianta lui de realitate, potopurile, magaziile, avalanșele, tornadele lui de cuvinte, vorbe. Brrrrrr. Sunt prolix; alerg cu gândul de la una la alta, îmi place să vorbesc, să mă ascult cum vorbesc. Ador să mă ascult; nu-mi displace însă să-i ascult pe alții, dar plăcerea simțită în cazul acesta este, oricum, incomparabilă cu cea pe care o am când mă ascult pe mine. Ah, să construiești temple, iezuite catedrale din cuvinte, turnuri vapoase și convingătoare, ascunse de ochii lumii, în schimb familiare urechilor geloase ale zeilor răutăcioși!

Într-adevăr, lui Sașa Cerven nu-i displăcea să vorbească, iar sinceritatea sa, ușor perversă, ușor dezarmantă, nu era departe de realitatea propriu-zisă; se întâmpla ca și atunci când se afla în deplină și neplăcută (pentru excelența sa) singurătate, pictorul să se trezească netam-nesam ținând discursuri în fața unor mulțimi inegale, adunate spontan, dată fiind elocința ieșită din comun a pictorului, încercuindu-l cu admirație, aplaudându-l, aclamându-l, sorbind fiecare cuvânt, oricât de palid și de lipsit de semnificație. Nu rareori, în orele-i de solitudine, ocolite, după cum îi stătea în obicei, însă, oricum, când și când, iminente, pictorul își imagina că se află în fruntea unei impunătoare oști, iar de prestanța și de capacitatea lui de a mobiliza masele depinde nu numai soarta întregii națiuni, ci destinul omenirii etc. etc., discursurile sale de mobilizare și chemare la luptă degenerând adesea în cuvântări despre trup și suflet, despre soare și despre nevoia de aștri, despre punctul de vedere al găinilor asupra creșterii prețului la benzină și hârtie și impactul lebedelor asupra galopării inflației etc.; într-un elan burlesc și locvace erau abordate, evident, și alte teme nu mai puțin importante, nu mai puțin hazlii, deocheate, toate laolaltă menite să-i sporească respectul față de propria inteligență nelipsită de umor, îndrăgostită, în mod sigur, de combinații absurde.

– Spuneam că ele, cuvintele, zise în continuare Sașa surescitat (fruntea îi transpirase, când și când își freca o mână de alta, ca și cum ar fi existat ceva deranjant în podul palmelor sale), duc după abstractele lor trene sângerânde alte cuvinte, ne molipsesc; și m-am oprit, de fapt m-am înnămolit

când am lansat supoziția respectivă, ce sună mai mult a afirmație categorică. Iată că a venit momentul să mă întreb, întrebându-vă pe voi totodată: de ce anume ne molipsesc cuvintele?

De o bună bucată de vreme se instaurase o atenție tensionată, întinsă ca o sfoară groasă între două corăbii absurde care lunecă în direcții opuse. Cu toții ascultau atât de atent încât păreau închiși cumva în atenția lor vie, de cristal, intactă, ca într-un fuior de fum, așa cum Sașa Cerven se arăta închis în vaporosul castel înălțat din spusele lui, așa cum Danae fusese izolată în turn pentru a fi protejată de privirile lui Zeus, de nevăzutele armate ale seducției acestuia, ce dăduseră buzna – într-un târziu de legendă –, în ciuda precauțiilor, sub forma unei ploii de aur, însămânțând-o pe frumoasa femeie. Sașa vorbea, vorbea, înălța palate din verbe, substantive, ridica temple evanescente menite să dureze fracțiuni de secundă, ori probabil că nici atât. Se vedea că îi place să construiască fraze savante și simple și, uneori, contradictorii, se vedea că adoră să se asculte, să se urmărească emițând mesaje, cizelând fie propoziții simple, fie fraze-melc răsucite cu măiestrie în blând-contrarianta lor nesfârșire aparentă; poate că își făcuse un templu de aer din vocea sa moale, caldă, șerpuitoare uneori, alte dăți însă fermă, bărbătească, neadmițând comentarii, intruziuni în savanele-i luxuriante și inegale, însă atât de tentante, atât de convingătoare totuși! Cu toate că pictorul, zevzecul, își pusese punându-le tuturor o întrebare, senzația încercată de toți prietenii fu una de discurs neîntrerupt, de flux continuu, atât de grele și nisipoase se arătau propozițiile, frazele slobozite de artist în aer, încât – în pofida faptului că el tăcuse de câteva minute – se părea că șturlubaticul lup năpârlit continua să vorbească, să articuleze, să rotunjească silabe ce întârziu în văzduhul încălzit de benefica tensiune vapoasă a spunerii, de șemineul care duodia calm, egal, încurajând, de bună seamă, atmosfera cordială.

– Ne molipsesc de noi înșine, zise cu voce albă Miroslava; sculptorul o atinse cu privirea sa adâncă, de parcă ar fi dorit să-și facă un refugiu chiar în aserțiunea emisă cu aerul că ea însăși nu s-a așteptat să iasă așa ceva din gura spiritului ei aplecat peste divagațiile histrionului contrariant de viu, neașteptat de simpatic în seara care, iată, abia începea, abia prindea viață, contururi, ligamente, nervi, sângele-i nevăzut întinzându-se pretutindeni ca otrava sepiei pe un fund de ocean tulburat de o furtună ce se anunță vag și persistent din măruntaiele algelor, pietrelor, crabilor cu instinctul tulburat de presimțirea apropiatului dezastru.

– ... De noi înșine? Îngână pictorul melancolic; sprâncenele stufoase i se încruntară, între ele apărând două cute adânci, vibrânde, scurse către bolta frunții. Sculptorul mută o rogojină din fața sa spre Miroslava, ca și cum așa ar fi vrut să-i sugereze că îi este, se vede bine, complice și că poate continua jocul în care intrase.

– Da, răspuse Mira; în realitate altcineva – luându-i cu împrumut vocea de catifea – răspuse în locul ei, în vreme ce puștoaica își potrivise bretonul, așezându-și apoi mâna pe marginea mesei. Iva luă cuțitul din dreapta farfuriei și începu să deseneze pe fața mesei, de un grenă palid, cercuri, iar sculptorul de cai vii se uita la icoanele situate în apropierea desenelor lui Apostu.

– Niște biete cuvinte să te molipsească de tine însuși? Întrebă Sașa Cerven; ochii lui deveniră galbeni-căprui iarăși. „Pătratul umblător” se învioră; deveni atent și la spusele puștoaicei, și la reacțiile animalului inteligent cuibărit în forul lui lăuntric – un animal plin de vitalitate, șiret, căruia pictorul ezita să-i dea un nume, deși îl simțea răspândit în tot corpul, traversând, câteodată, fluviile lui de sânge viclean, melodios.

– Cuvintele – instrumente folosite în scopul cunoașterii de sine – sunt semne care, o dată puse în mișcare, urnesc din loc alte semne, prin intermediul cărora forăm pământul realității noastre lăuntrice. Evident, e vorba de un mecanism ontic. Nu spun că acesta funcționează ireproșabil, însă fiind pus în funcție, el ne provoacă, ne incită să ne cunoaștem. Adică, altminteri spus, ne molipsește de noi înșine.

– Mda. Ce simplu e totul, exclamă Sașa, ascultând-o pe Miroslava Plămădeală. Eu voiam să spun că ele – la cuvinte mă refer, se înțelege! – ne molipsească de dorința de a ne cultiva alte măști.

– Nu exclud o asemenea posibilitate, zise sculptorul Rogujiv. Nu înțeleg însă de ce aduci în discuție dorința, cum ai spus?, de a ne cultiva alte măști?

– Simplu. Pentru că avem nevoie de o mască. Ba nu. Chiar de mai multe.

– Ca să te ascunzi de noi? păru intrigat sculptorul.

– ... Și de voi.

– Mască o ai pregătită sau o inventezi, o meșterești chiar acum?

– Nu știu. Nu-mi dau seama și nu cred că are vreo importanță.

Sașa deveni și mai vesel; resturile melancoliei afunde, depuse undeva în adâncuri, i se pulverizaseră pe chip, lăsând invizibile pete de umbră și luminându-l violent. Ceva din miezul acestei ciudate veselii ce friza, fără îndoială, isteria, li se transmisese probabil și celorlalți; sau nu era vorba decât de o aparență. Am scris „decât”? Cine a spus că aparențele nu contează?! Ce enormitate! Aparențele sunt totul, oricum, aproape totul! Pictorul luă un cârnăcior din pomana porcului, îl miroși și îl puse pe blid.

– Eu v-am propus să ne jucăm. Să ne jucăm de-a ce vreți voi. De-a ce vă trece prin cap. Este oare atât de imposibilă realitatea, încât e musai s-o luăm tot timpul în serios? Avem noi oare un motiv care să ne facă să nu schimbăm registrul, să nu ne transformăm barem pentru câteva ore, pentru câteva zile? De vreme ce totul este praf, pulbere, de ce n-am fi ușori și instabili ca pulberea? De vreme ce totul e pulbere, atunci în acest „totul” intră, de bună seamă, și adevărul, și frumusețea, și tot ce agreezi domnia ta, dragă Rogujiv: „ideal” (ce cuvânt-ciudățenie, ce vorbă din altă epocă –: „i-de-al”), „dreptate”, „verticalitate”, „demnitate”, „onoare” etcaetera, în aceeași cheie, pe aceeași undă!! La dracu cu toate astea!! Să ne jucăm, să facem abstracție de realitatea care pulbere este, cu adevărul ei și cu frumusețea ei cu tot! Ei, ce ziceți?

Sculptorul Rogujiv vru să-și aprindă o țigară (era prima din seara asta!), dar nu găsi – surprinzător! – pachetul care tot timpul era în buzunar. Îl privi contrariat pe Sașa Cerven și se întrebă în gând: „Oare ce-i veni?”, surâzând din dorința de a se apăra astfel, la modul copilăresc, printr-un inofensiv și transparent surâs; se ridică de pe canapea și se îndreptă spre cuierul de la intrare, unde își găsi paltonul, căută în buzunare încetinindu-și gesturile și ocolind, nu se știe din ce motive, privirile celorlalți, ca și cum și-ar fi studiat nefiresc de atent mâinile ce căutau un lucru mărunț (mda, era o acțiune de duzină, strălucit de mărunț), dar, în realitate, artistul intenționa să-și ascundă începutul de iritare. În moalele capului său mare, acoperit cu păr pe ici-colo cărunt, se iscă o tensiune accentuată; ca și cum sângele i s-ar fi adunat exclusiv în timpane, convocând acolo armate de vapoase animale agitate. Sculptorul dibui, în sfârșit, pachetul cu pricina; pesemne, i se făcu ciudă că găsise țigările atât de repede, cu toate că, adineori, faptul de a nu da de otrava dracului în locul unde o ținea, îl iritase. Reveni la locul lui, o privi pe Mira care nu făcu nici un gest și îl privi, la rândul ei, inexpressiv.

– Văd că ești bine dispus, interveni Sveatoslav Timaru, uitându-se la pictor.

– N-am nici un motiv să fiu dispus altfel. Știți cum e cu dispoziția? Ți-o faci singur, mai ales când ești prost dispus! Buna dispoziție e, uneori-adeșori, o formidabilă mască!

– Știți ce am pierdut noi pe traseu? întrebă pe neașteptate Iva, iar ceilalți realizară abia atunci că femeia nu vorbise deloc până atunci.

– Ce? întrebă, înviorându-se și mai abitir Sașa, bucuros că cineva căzuse în capcana meșterită de el cu o stângăcie copilărească. Jubila. Ah, cum jubila! Și era nostim, ridicol și fascinant în egală măsură; ce l-ar fi împiedicat să se joace în continuare la fel de inspirat? Prietenii lui? Larii casei foșgăind în surdină pretutindeni și surâzând în semn de complicitate? Felul de a fi al pictorului?

– Tocmai ceea ce spuneai indirect dumneavoastră, domnule Cerven, zise cu seninătate Iva;

părea neatinsă de norii iviți brusc în această caldă și primitoare încăpere. Geniul de a ne juca. Am ezitat să spun cuvântul „geniu”, mai ales pentru că dumneavoastră l-ați pronunțat în cu totul alt context; atunci el avea o nuanță peiorativă. Jocul presupune prezența geniului. (Iva făcu o pauză, ezitând; nu era sigură dacă e cazul să continue. Duse mâna dreaptă pe după ceafa ei subțire, și ochii i se opriră iarăși pe șervețelul roșu, pentru ca, după ce își muieră razele căprui în aura acestuia, vegheată de larii atotprezenți, să se uite la lupul năpârlit din fața ei.) Cine dintre noi știe să se joace cu adevărat? Cine dintre noi cunoaște seninătatea, adâncimea, culorile, mirosurile ei? Vechii greci aveau ceea ce numesc romanticii germani „voinea de seninătate”. Pe când noi...

Voios și plin de el, pictorul îl scrută pe sculptor. Zâmbea larg, cu o generoasă deschidere, de un egoism ireproșabil. Învinsese. Da. Și toți știau asta; așa părea. E adevărat că Iva intervenise la timp. Ca să nu se strice totul (inițial, parcă nimeni n-ar fi avut chef de jocurile trăsnete ale pictorului „cu cap de turc”, de invitația de a nu se simți ca într-o pagină de Cehov, de a se juca, de a se lăsa – ce aiureală simpatică! – molipsiți de cuvinte), femeia cu ochi căprui și cu păr negru, foarte des, strâns la spate, auster și cumva demodat totodată – deși, despre Iva, numai că aparține altor timpuri („trecute vremi de doamne și domnițe”) nu se putea spune; avea aerul unei doamne de fine de secol, avea aerul unei ființe situate cumva la hotarul ce desparte îngerii de demoni, niciodată neștiindu-se în mod cert din care regn descinde și ce metamorfoze anunță aparențele cultivate, ca și cum la mijloc ar fi o necunoscută și mărunță religie –, Iva dăduse o turnură favorabilă, relaxantă, discursului aproape isteric, inegal, al pictorului. Sașa începu să adune laurii iscați din prima încăierare, uitând că victoria îi fusese asigurată. Triumfa. Se răsfăța. Își mai turnă horincă în pahar, bău conținutul acestuia până la fund; luă cârnăciorul din blidul bogat, îl privi cu poftă și-l mâncă; satisfacția i se întinse pe chip, luminându-i obraji, ochii lui scânteiau, aruncând săgeți naive în jur fără a-și fixa o direcție anume; ținta o știau, o intuiau cu toții. Ținta era...

Da. Sașa trona; ceva copilăresc, dureros de copilăresc, exista în această scenă, în expresia feței pictorului ce radia, răspândind împrejur o stranie lumină metalică; larii casei de munte se zbenguiau și ei, treziți la viață de un mare copil pus pe rele, apoi se opriră instantaneu, căzură pe gânduri și se încinseră într-un imprevizibil dans molatec, tandru, leneș aproape. Leneș și copilăros. Leneș. Și atât de copilăros! Dar nici unul dintre ei – distrați și preocupați de alte sfere cum erau – nu observă că la spatele lui Sașa se forma un soi de umbră rarefiată, o umbră uriașă, uriașă, care se lăsa peste ceilalți, încetul cu încetul, cu o foame surdă la ce se întrâmpla în jur, cucerind teritoriul de carne și nervi al fiecăruia, smulgându-le tuturor laolaltă din aura ființei lent, chinuitor de pedant, leneș întrucâtva; pictorul se uită cu luare aminte la fiecare; vizuina corpului său psihic se umple cu o intensă energie tonitruantă, oricum, el, zvezecul, o simte zvârcolindu-i-se înlăuntru, încolăcindu-se, zbatându-se, bubuind, clătinându-i corpul fizic; pieptul i se umflă, în timpane zvâcnesc, se zbat, se suprapun, se rup unul din altul stoluri de păsări victorioase, țipând ascuțit, împunse de un straniu presentiment care le menține în siajul unor vise știute din instinct și urmate dintr-o secretă chemare spre un astru nebănuit decât de zeități obscure, dispersate într-un haos înscăunat pe bolțile dinlăuntru. Cealaltă prezență dinlăuntru său – un fel de neagră umbră neidentificată – crește, crește, se lăbărțează peste ceilalți; iată, uriașa umbră deja mușcă diafan din fiecare, pictorul îl privește pe fiecare în parte, cu excepția unei singure persoane. Din gesturile artistului transpare caligrafia unei mândrii copilăroase, semănând vag, insistent, cu mândria unui băiețel care la joacă, în curtea bunicilor, după o lungă bătălie, câștigă trofeul răsvisat cu ochii deschiși, izbânda asta constituind rodul unei băjbâieli în arena realității, rodul unei încăierări ce i se păruse de la bun început imposibilă, în iureșul ei absurd mânându-l exclusiv lipsa de măsură și instinctul de luptător înnăscut, de lup, cum spuneam?, năpârlit. Sașa Cerven, bărbatul matur, schimbat la față dintr-un moft, dintr-o seamă de cauze neclare, jubilează, e pe creasta valului, cum se spune, se umflă în pene, urmărind cum umbra lui crescută fantastic

îi îngurgitează pe prietenii învinși pe câmpul unei discuții oarecare, învinși de tot. Scena semăna întrucâtva cu un alt fragment de realitate. De curând, pictorul participase – alături de ministrul sănătății și de consilierul primului ministru pentru strategii și politici culturale – la o vânătoare de cerbi; animalul bătrân, cu o coroană mare, rămuroasă, pe cap, fusese împușcat de domnul consilier; cerbul se prăbușise când cei trei vânători se apropiaseră gâfâind de superbul animal ca să se convingă de faptul că, la nici o oră și jumătate de căutare și pândă, ei, vânătorii, au reușit să-l doboare chiar pe capul unui clan de cerbi – se vedea că el e fruntea unui mare grup; bineînțeles că au izbutit să-l învingă dintr-un accident. Însă, straniu, victoria – ireproșabilă tocmai dat fiind faptul că fusese rezultatul unei întâmplări fericite –, de data asta, aici, în living, părea că se clatină, nu era rotundă ca data trecută (la vânătoare adică); realitatea pârâie, scârțâie la toate încheieturile altminteri puternice, se urnesc din loc zeci, sute de mecanisme secrete, afunde, scrâșnesc – în timp ce se ating – subterane stânci, se năruie imaginarele castele minuțios construite de zeitățile de aer dens, fructificat în surdină, în vreme ce pictorul – tot mai pierdut și mai deusolat – o privește pe Iva. Da, numai la ea nu se uitase când savura izbânda sa aparent ireproșabilă, „la suprafață” părând a fi de durată, acumă însă pictorul o privește – nu, nu acesta e cuvântul ! –, se afundă în ochii ei adânci, căprui, în ochii ei mlăștinoși; pictorul e atras de apele nămolose din ochii ei, însă totodată vrea să scape, dar nu are cum, deoarece nu vede nici o șansă ce l-ar salva. Iva îl fixează ciudat, inuman, dușmănos, iar ochii ei ca și cum l-ar înghiți, ca și cum l-ar stoarce, încât lupul vlăguit, imobilizat, se simte ca un animal marin care își duce leatul pe fundul oceanului, își cară scheletul de viețuitoare oceanică pe fundul inofensiv, se mișcă de colo-colo în liniștea pândindă până apare un păianjen de mare ori un pește plat, enorm, și-l țintuiește cu găvanele lui reci și pustii, îl magnetizează, pe urmă se lasă peste animalul visând, ca un imbecil nemișcat, și-l strivește cu toată greutatea corpului de păianjen, de pește fantastic, ucigaș, însă nu până la capăt, ci ca și cum ar fi avut o clipă de infimă ezitare, ucigașul se ridică cu câțiva milimetri, poate doi-trei-patru, iar pe urmă îl înghite ca și cum ar avea în față o gănganie mărunță, pură, diafană, mătăsoasă, însă nu-l îngurgitează de tot ci pe jumătate, iar pe urmă îl elimină în apa neagră mustind de alge căzute pe gânduri, plante transparente, ici-colo pătată strident, înșelător, pentru ca, într-un târziu, să-l strivească din nou cu burta-i mucii- laginoasă, acoperită cu solzi mușcători, și iarăși să-l abandoneze, iarăși să se apropie și să-l înghită, iar și iar... pentru ca pe urmă să-l scuipe ca pe un bănuț cu care n-ai ce face în timpul inflației, dar pe care totuși îl păstrezi nu pentru că ți-ar folosi într-un viitor indefinit – la ce să servească o monedă de cinci bani când ea fusese scoasă din circulație de mai bine de cinci ani?! –, nu fiindcă ai fi un mic burghez meschin, iar faptul că ești strâns la pungă e un semn că ești un om temperat, ci fără nici un motiv: îl lași pentru orice eventualitate, să fie și bănuțul ăla acolo, undeva, la loc sigur.

Iva se uită surâzând la pictorul care, la un moment dat, ridică din umeri, ținând astfel să arunce, printr-un gest instinctiv, insuportabila greutate de netăgăduit ce i se depunea în corpul fizic, greutate inexplicabilă care îi circula deja prin sânge, răscolindu-l și otrăvindul-l sâcâitor, însă uneori – numai câte o fracțiune de secundă! –, copilăros, la fel de copilăros cum se arătase pictorul fără să vrea, fără să-și dea seama, când jubila că avusese parte de o mică victorie într-o discuție de duzină cu prietenii, la o masă încărcată cu o sumedenie de bunătați.

În încăpere intră din nou femeia care îi servea; sculptorul abia acumă auzi că domnul Timaru îi spune Sena; „Ce nume ciudat, gândi domnul Rogujiv, ciudat și rar”, și o scrută cu privirile distrase, plictisite, pe femeia nici înaltă, nici scundă, trecută de patruzeci; avea un corp plin, coapse late, fața rotundă, sprâncene fin arcuite, pe tâmpla dreaptă – o cicatrice de vreo cinci centimetri (probabil că din copilărie), părul negru era strâns la spate, mâinile mari, de o frumusețe expresivă, nervoasă; era îmbrăcată într-un costum albastru, ce pune în valoare corpul ei rotund, plăcut, bine proporționat, încălțăminte de calitate, cu tocuri de vreo patru-cinci centimetri, iar pe pântec și pe piept avea

aplicate două imprimeuri de un alb ireproșabil, strident. Sena adună câteva farfurii de pe masă, luă de pe o măsuță de alături (era nu departe de șemineul ce avea încrustate pe mijloc figuri de animale – lei, poate tigri, sau cine știe ce patrupede, oricum descinse din specia felinelor) farfurii curate, înlocuindu-le pe cele murdare; gesturile ei sunt iuți, calculate, doar câteodată – remarcă pentru sine însuși sculptorul – ceva nelămurit o face să-și încetinească mișcările, altminteri precise și rapide. Artistul plastic se arată nițel amuzat de atenția cu care o studiază pe femeie dar, în ciuda acestui început de senzație, plictisul e mai puternic și, deci, mai evident (pentru el numai, desigur; nimeni dintre cei adunați în jurul mesei, nu remarcase, de bună seamă, nici o pată din spleen-ul răspândit în sângele sculptorului, ca un animal nevăzut și prezent, sâcâitor și inevitabil); ce-ar fi zis Sașa Cerven, dacă ar fi avut prilejul să arunce o privire – o singură privire – înlăuntrul sculptorului?; ar fi reacționat cu o replică sarcastică sau ironică, ori și-ar fi abătut atenția spre altcineva, spre un alt subiect probabil? Sculptorul își găsisse o ocupație în studierea gesturilor Senei cea tratată cu căldură și atenție de amfitrion, iar Miroslava se uita la el, având grijă să nu fie observată de artistul plastic; Iva ezita să-și dezlipsească privirile de Sașa Cerven, care părea scufundat într-o lume străină. Miroslava Plămădeală se ascundea în pândă, se culcușea în peșterile ei afunde, vrând să-și găsească un refugiu, ori nu făcea decât să se joace și ea, concentrându-și atenția asupra constantului „obiect de studiu” care era pentru ea în ultima vreme – spre uimirea ei întrucâtva buimacă, uimită sporadic de ea însăși – domnul Andrei Rogujiv. Îl privea pe furiș, irișii ei vibrau, cuprinși de curiozitate, uneori pleoapele se lăsau locvace peste ochi, însă numai pe jumătate, astfel încât stăpâna lor să poată contempla în voie „peisajul cu natură moartă” – așa își spusese în gând, impropriu, și renunțase să mai definească astfel scena din fața ochilor ei. Da. I se păru că tot ce se întâmplă în seara asta, în acest living, face parte dintr-o piesă (nu degeaba fusese invocat Cehov!); totul are ceva nedeslușit și persistent din aerul unui teatru nu foarte des frecventat de spectatori – fapt ce constituie (își spuse Miroslava Plămădeală, potrivit și din nou bretonul – gest inutil, deoarece era tunsă băiețește) un semn că puținii spectatori ce vin din când în când la teatru fac parte din tagma fidelilor, a împătimiților dornici să-și lumineze și să-și încălzească sufletele, așa cum, seara, cetele de inși care hălăduiseră printr-o pădure se adună în jurul unui foc improvizat ca să se reculeagă – se înțelege, nu numai pentru asta – și după ce au fost epuizate glumele, bancurile, amintirile, observațiile, iar parfumul lor perspicace să mai lățește în văzduh, ca mușchii pe stâncile pleșuve, cineva – aparent distrat, aparent absent, jucându-se cu o frunză vie, căzută din ceruri parcă – începe să cânte mai întâi nesigur, șovăitor, punând la îndoială nevoia de cântec, uimit pe jumătate de propriul glas, ascultându-se mai mult și, în realitate, nefăcând decât un singur lucru: lăsând vocea sa – tot mai puternică, tot mai vie și hotărâtă – în legea ei, în stăpânirea ființelor nevăzute care o incitaseră, în stăpânirea frunzei scurse din lenta aură a lunii buimace și cenușii.

Sena ieși din încăpere, ca să revină peste câteva minute cu un vas plin ochi cu sarmale cât o monedă de o sută de lei, aburinde, răscolind duhurile mirosurilor și zeii straniului Zenon care dăduseră buzna din bucătărie o dată cu Kolly – un doberman superb, o femelă de vreo zece ani, ce se făcu colac la picioarele Ivei –, apoi femeia aduse și friptură de miel, iar nu peste multă vreme friptură de fazan marinat – o altă specialitate a casei. Pe masa îmbelșugată fu instaurată o altă ordine, tratată cu indiferență exclusiv de Sașa Cerven, ce părea că se află la un alt nivel al realității, chiar în subsolurile ei nu prea frecventate. Ochii Ivei îl aruncă pe pictorul „cu cap de turc” într-o mățăsoasă singurătate de muribund, de animal sângerând în gura morții; artistul plastic, într-un târziu de luptă, cedează, e gata-gata să se prăbușească, se lasă moale, ca un mare animal rănit de moarte, ce se agață cu ochii, cu privirile trupului de liane, alge, cozi de pești uituci, de aer, se prinde de frunze, de stânci vapoase, de licheni, scoici, broaște țestoase, resturi de mâncare, schelete de animale devorate, flori de munte, pe urmă însă de ochii calzi și mari ai Senei. După ce se adâncise în ochii Senei, ceva

mișcă înlăuntrul lui, undele din ochii de vizavi îl copleșiră, îl împresurată cu infinită blândețe ce avu – straniu – o insistență ca de șmirghel, pe urmă el, pictorul buimac, pierdut, da, pierdut, debusolat, cu ochii înțețoșați, se ridică, încet-încet, se adună, iar și iar – într-un gest dictat de armatele afunde ale instinctului –, se înalță, ca o jivină rănită de pe fundul oceanului, care încă nu e în stare să facă primii pași și trage adânc aer în piept, se târâie, ca o omidă, ca un căluț de mare încolțit, ca un rechin-înger învins într-o acerbă încăierare, mișcându-se haotic, apoi... apoi... începe să înainteze în ritmuri molatice, împleticite, încurcate de instanțe necunoscute, devoratoare; pictorul știe că trebuie să se ridice încă o dată și încă, oricât de chinuitor ar fi, trebuie să facă alți pași, să facă primele gesturi – nesigure, pline de neagră speranță –, să asculte ce i se întâmplă înlăuntru, să ciulească urechile interioare (cum făcea odinioară sculptorul, recurgând la exercițiile deprinse în postadolescența sa de la profesoara Ana Chiobaș) – și toate acestea, pentru a prinde ritmul, cadența interioară, pentru a reveni la deprinderile de altădată, pentru a-și cultiva reflexele ce se trezeau, treptat, încet, la viață, mai întâi surd și limpede, pe urmă însă tot mai apăsător, tot mai insistent; artistul „cu cap de turc” simte cum animalul din el – iute și sagace, pânditor și la început oleacă pierdut, ca puii abia ieșiți din ou, inhalând primele guri de aer – îl ajută, animalul acela crud și copilăros îi impune voința sa uriașă, ce pare, din capul locului, ucigașă, o voință atât de străină de firea – întortocheată, nesuferită și necesară, funciar blândă, ascunsă, atât de ascunsă, încât se ascunde și de propriul stăpân, și abia atunci se iscă din găvanele ei cruzimea! –, firea lui Sașa Cerven; străină cum e, voința aceea își găsește iarăși, surprinzător, un punct de sprijin în ochii Senei, de care se agață Sașenca, care urcă, urcă, face alți pași, clătinându-se, apoi regăsindu-și echilibrul... până unul dintre cei mai mari lari ai casei, șeful larilor probabil, îl ia în palma sa mare, noduroasă, muncit-înțelegătoare, și-l readuce la loc, în realitatea așa cum e, certându-l – numai în gând, firește! – pentru reacțiile sale disproporționate, pentru incapacitatea de a menține echilibrul o dată găsit, pentru lipsa de măsură ce constituie cămașa firii sale, o altă cămașă de bună seamă, nevăzută, tiranică, sălbatică, cristalină, ca o hlamidă de aer cântător!

Sașa Cerven se trezi într-un surâs cald, iar Sena îl privi nu fără surprindere; constatând însă că ochii pictorului sunt galbeni, surâsul ei se topi într-un zâmbet derutat –: ochii individului din fața ei semănau cu ochii... pisicii ei decedate – spre groaza, dezarmarea și tristețea ei – zilele trecute; se numea – zeitatea aia neagră tuci, de care prietenii îi spuneau să se debaraseze cât mai repede posibil, deoarece aduce ghinion să ții la casă un ditamai cotoi negru, ca smoala din cazanele iadului!! – Dufy; femeia cu o cicatrice de cinci centimetri la tâmpla dreaptă refuza să asculte sfaturile inu- tile (ca toate sfaturile, de altminteri!), încât o ținuse treisprezece ani și nouă luni, legându-se de vietatea aia superioară, stră-strănepoată a zeităților din vechime, dezmiertată ba lordul Motansky, ba filosof ratat, ba Negrilă, și în atâtea și atâtea feluri, cu atâtea nume ce chemau alte nume, instigau inventivitatea ei monotonă, de felină mare și leneșă, renăscând din comoditate – o formă de a se adânci în ființă –, încovrigându-se în ceea ce numim, nițel șters și banal, ființă. Da, ochii lui Sașa Cerven semănau izbitor cu ochii lui Dufy; și dacă inițial galbenul acela dens și înfocat oarecum o făcuse să zâmbească, la numai câteva fracțiuni de secundă, aceeași culoare – ca a nisipurilor încinse în miez de vară, ca a frunzelor pârguite toamna târziu, pregătite să cadă definitiv în moarte, să cadă leneș, cu infinită recunoștință pentru darul de a fi fost aici, în trecere, ca galbenul din picturile ultimului Van Gogh, un galben senin și putred în egală măsură –, o întorsese, la un moment dat, în ea însăși, făcând-o să plonjeze adânc și iute – cât durată trecerii unei comete pe ecranul de abur al memoriei – în trecutul imediat (ce sunt treisprezece-paisprezece ani, dacă nu o cantitate de trecut recent?!, chiar dacă, în anumite perioade, anii durează cât secolele, cât milenii?!), când într-o seară de sâmbătă, o colegă de la serviciu îi adusese o mogâldeață de un negru inimitabil, un fiu al unei zeități ambiguu, pe veci rătăcită, străină prin definiție, care dintr-un nespun noroc a găsit – în apele invizibile ale acelei

străinătăți – un liman constant, o insulă de carne și blândețe, de iubire și har. Câtă copilărie putea stârni puiul acela de felină în sufletul Senei, câtă blândețe, inteligență curată și vie!; era o instanță copilăroasă transformată în școală mai repede decât ar fi fost în stare Sena să prevadă, să calculeze. De altfel, de la filosoful ratat învățase ce este odihna, ce dar imens poate fi somnul, retragerea din cele lumești, cum să fii tu însuși fără jenă, fără rușine, cum să te reîntorci în ființă, cum să iubești, când să te retragi în odihna de tine, de lume (pentru ce a fost făcută lumea dacă nu ca să fugi – mai tot timpul – de ea?; important e să cunoști momentul potrivit pentru evadare!), ce subterfugiu e, uneori, viclenia, ce forță e fidelitatea. Câte lucruri învăța de la lordul Motansky – pre numele lui prim Dufy – Sena!;, care reacționa cu toleranță edificatoare atunci când era ironizată de diverși imbecili simpatici relația ei de complicitate cu o nătăfleată, cu o măgăoaie, o putoare scumpă de pisoii redescoperit în ipostaza unei zeități calde ce se reinventa reinventându-o la nesfârșit pe stăpâna lui din orizonturile neatinse ale unei candori nelumești, dată fiind intensitatea, hoardele de îngeri și demoni stârniți laolaltă și ținuuți în raza privirilor unei uriașe regine a felinei – la egipteni, zeități cărora li se aduceau, cu o regularitate devenită lege, arderi de tot: animale enorme, fecioarele cele mai frumoase, obiecte de aur și de argint, rugăciuni din puterile cărora se iscau temple și noi religii în văzduhul atotștiutor al timpului.

Sena își plecă privirile și îl servi pe Sașa Cerven cu niște fazan, ascunzându-și apele ce i se adunaseră în ochi, ape cărora – uimitor, ea nu se putea resemna nici în ruptul capului cu acest amănunt oarecare! – femeile și copiii le spuneau lacrimi; femeia plângea foarte rar. Penultima dată, lichidul acela sărat îi umpluse vasele ciudate ale ochilor, dând peste margini, când îl înmormântase pe tatăl ei. Ah, ce zi frumoasă fusese atunci; era prima zi de primăvară, cu un soare tulbure, bubuitoare, totul exploda deodată, prematur, oamenii, pe stradă, erau veseli, bine dispuși; în jurul sicriului în care se afla părintele ei erau aranjate – în vase, în borcane, într-un lighean ciobit, adus de Tasia Tante – flori; peste tot, absolut peste tot, vedeai atât de multe flori, încât cineva din vecini, intrat pe ușă, neavând unde să depună brațul de lalele și frezii adus, îl așezase, cu infinită și dureroasă, fără îndoială convențională atenție, chiar pe mort, mai precis la poalele lui și pe picioare; lalelele lipsite de viață, freziile albe, siclamen, rozalii, lăcrimioarele, brândușele, trandafirii cărnosi, aroganți, ajungeau astfel până la mijlocul decedatului, unde stătea Dufy, lăsat acolo – statuie de blană și liniște, ce-și găsisse cavoul temporar lângă stăpânul lui, potopit de corole, pistile, tulpini, petale având culori crude și aspre, mirosuri ce-i anunțau cu impudoare moartea!; de atunci, fiica celui „dispărut prematur” (spusese, la un moment dat, un angajat al tatălui Senei) considera că lalelele și freziile sunt florile morții, mesagerii lui Hades... De ce le alesese din noianul sfidător de flori tocmai pe cele pomenite, ca să le considere soli ai Doamnei în negru, nimeni, nici ea pesemne, nu știa, însă mai contează oare? Sena se uita atunci împrejur, ca și cum era vrăjtită, îi privea pe toți ba ca o arierată, ba ca o somnambulă care refuza și soarele tunător, și florile, și amintirile siropoase ale invitațiilor la ceremonia înhumării (prea mulți pentru a fi suportați de prințesă, de Sena adică, și de aerul sufocant al unei singure încăperi!), unii dintre aceștia încăpățânându-se, stupid și ridicol, să-l transforme pe Boris Lupescu într-un înger sadea, într-un familist ireproșabil, într-un om dintr-o bucată, model de fiu și tată, întruchipare unică a individului integru, perfect adaptat cerințelor înalte ale unei societăți civilizate. Bla-bla-bla-bla... Senei nu-i venea să creadă ce tâmpenii se puteau rostogoli în urechile ei!, ce gogomării vizându-l pe propriul ei tată –: un uriaș om și un monstru de rară speță totodată; da, veneticii ce călcau cu pantofii lor, cu cizmele lor nespălate pe covoarele *lor* și care mai târziu stătuseră la masă ca să-l pomenească pe Boris vorbeau ca niște idioți respectabili despre tatăl ei, care nu fusese deloc înger; ba chiar mai mult decât atât: Boris alergase prin viață la mii de kilometri de îngerii pământului și ai cerului; „Fusese un om uriaș, își repeta în gând Sena, și, ca fiecare mare om cu un suflet cât un continent, fusese foarte bun și foarte rău în egală măsură, de o răutate nesfârșită, inepuizabilă, și de o bunătate capabilă să cuprindă întreaga lume în brațele-i calde, muzicale, uriașe,

crescând, lățindu-se și acoperind instantaneu ecranul bolții.” Tânăra care nu mai era demult foarte tânără (avea treizeci și patru de ani când murise tatăl ei) se afla departe de acel sicriu, situat în realitate... chiar în fața ei, se afla departe de chipul nespun de frumos pe care ea – dintr-o inexplicabilă încăpățănare – îl refuza, și, în semn de refuz – de protest, mai degrabă –, plângea stins, chinuit, plângea înlăuntrul, ca un om sfârșit, uitat de destin pe marginea unui drum fără început și cu un sfârșit presupus, imposibil de întrevăzut. Fusesse uimită și atunci că din ochii ei curgeau lacrimi „ca la ceilalți oameni”, uimită și supărată, nevrând să-și explice ce-i cu ciroul din jurul ei, ce fel de mort e vizavi, tatăl ei nu putea pleca așa, ca toți ceilalți. Fără îndoială că o deranja ce se petrecea, dar în afară nu se vedea nimic; ea scrâșnea din dinți într-o muțenie suferindă, când și când își mușca buzele, se uita la Dufy, se lega de acest colac de salvare – ghemotocul care fusese luat de mai multe ori de pe corpul neînsuflețit așezat în sicriu, și care se întorsese de fiecare dată, hotărât să riposteze, pe cadavrul stăpânului său pe care, în zilele următoare, îl plânsese și ghemul de blană, dezarmându-i pe ceilalți membri ai familiei, reducându-i la muțenie: aveau în față nu o banală mătă – o corcitură dintre o birmaneză și un maidanez –, ci un monument de fidelitate care, între altele fie zis, în timpul înmormântării o agresase pe o verișoară a lui Boris când observase că îi făcea unuia dintre invitați semnul acela la tâmplă (semn care se face când vrei să spui despre cineva că e bun de internat la balamuc) și-i spusese în șoaptă că Sena e cu nervii la pământ, ba chiar mai mult, e dilie, și ca orice dilie apărut în calea cuiva, nu trebuie luată în seamă. De altfel, Sena, observând și ea gestul, auzind și replica respectivă, se prefăcuse că nu bagă de seamă nimic; ea avea ce avea cu Boris atunci nu cu niște babete care, în loc să-și facă plimbarea de după prânz pe o uliță plină de praf și mizerie a orașului, veniseră într-o casă de oameni respectabili etc.; categoric, nu asta era problema. *El* de ce s-a închis brusc?, de dragul *lui* ea începuse să scrie rusește, ca să se apropie de inima lui – o problemă pentru mintea ei; fetișcana (spusese Boris cu câteva zile înainte de a se întoarce în casa lui Dumnezeu) luptase pentru acea apropiere, și când ea se produsese, ca din senin, totul se clătinase, apoi praf și pulbere se făcuse, praf și pulbere! Dar până atunci, Doamne, ei își făcuseră atâtea planuri!, își doreau să revadă Moscova (oraș iubit de amândoi), să revadă Starâi Arbat, să se plimbe în Piața Roșie, apoi să viziteze mănăstirile, bisericile, și neapărat casa contelui Tolstoi care, pe vremuri, se retrăgea aici ca să se odihnească de Iasnaia Poliana, de programul ultraîncărcat pe care și-l făcea, de obicei, acolo. Își întocmiseră – tatăl și fiica – o listă amândoi; iar acuma, iată, tatăl, stăpânul și zeul, stătea frumos și distins, nesuferit de calm și resemnat, și nu mișca!! Iar Dufy veghea trecerea stăpânului de pe un târâm pe altul!! În sfârșit... Peste ani, în ziua când săpa singură, cu hârlețul împrumutat de la administratorul blocului (un ins nesuferit și gras, cu o burtă imensă, repezit și lacom, mereu acru, zâmbitor), groapa pentru lordul Motansky, îi curgeau și atunci, incredibil, grave râulețe subțiri din ochi; și atunci plânsul ei fusese de necrezut pentru că mai toți cei din preajma ei o considerau o femeie fără inimă, ba chiar o mitomană ce scoate din orice întâmplare istorii întregi, nesfârșite, născociri lipsite de măsură, bune de adormit copiii și babele cu un trecut de care se refugiază în basme pe jumătate reale, pe jumătate... „De ce, Doamne, toate aceste gânduri, inegale uragane de neînțeles, care vin peste mine atunci când trebuie dar mai ales când nici nu mă aștept?!”, se întrebă deodată Sena în gând, copleșită de amintirile venite peste ea în devălmășie; luă o farfurie, îl servi pe Sașa cu friptură de fazan; între timp, șuvoiul interogațiilor continua. „De ce ochii unui străin m-au azvârlit în amintiri? De ce toate aceste hățșuri ale memoriei, capcane vii, nedezmințite?”, se întrebă iarăși Sena, făcând teribilul efort de a nu se trăda – în pofida tremurului mâinilor răspândit, treptat, treptat, în tot corpul fizic, în celălalt corp –, de a păstra tăcere asupra secretelor serpentine de amintiri iscate ca din senin pentru a o încurca, pentru... „Și toate vin abrupt, nu știu cum, așa cum ar cădea peste mine o stâncă enormă din ceruri... O stâncă ce-ar sta să se prăbușească peste mine – pericol pânditor, viclean și însetat –, fără să miște, rămânând o pură amenințare... o pură fantasmă, aproape

de creștet, strivindu-mi sufletul și... Doamne, și eu îi aud uruitul groaznic, afund, aud scrâșnetul, modul în care taie aerul fără să se miște parcă și, totuși, stând înnebunitor deasupra mea, stând nemișcată și vie, activă în amenințări... nenorocita de stâncă.”

– Gustați-l, o să vă placă, e ceva deosebit, îl îndemnă femeia cu cicatrice pe domnul Cerven; cuvintele păreau a fi smulse din carnea ființei ei sângerânde pe dinlăuntru, ascunzându-și suferința din pudoare, din reticență; gândurile se perindau fulgerător, Sena încerca, iar și iar, să nu se dea de gol, era încordată la maximum, se refugia în gesturi mărunte, necesare, ca și cum s-ar fi legat deodată de mii de lucruri mici, vii lighioane salvatoare; ah, lucrurile care știu „legea mâinii întinse și a sufletului deschis”¹. Sena se ascundea nu numai din decență, ci și... fiindcă trebuia, la urma urmelor, să câștige pariul! Între altele fie zis, pe ea suferința o făcea mai frumoasă, în sensul că devenea mai expresivă întrucâtva; dacă pe alte femei suferința fie le întunecă, fie le azvârle într-un caracter eminentemente acrimogen, le aruncă în scene de „muiere isterică” (vorba subteranistului dostoevskian, un Zarathustra oprit la jumătatea drumului) ori le condamnă la singurătate, Senei durerea îi imprima ceva din patina nobleței, o lumina pe dinlăuntru cu o lumină mătăsoasă, foșnitoare aproape. În esență, greu de definit.

– Ți place fazanul, Sașenca? îl întrebă uriașul, iar Sașa îi răspunse printre icnete, ștergându-și gura, pe urmă bărbia, ascunzându-se ca un adolescent, ca un etern copil, jenat și mândru în egală măsură de copilăria exteriorizată fără măsură:

– Mda... Cum să nu? Cum altfel? Aș îndrăzni vreodată să afirm contrariul? „Mănânc și plâng. Mănânc.”

– Nu plânge, copile. Mănâncă înainte.

– Da, ascult îndemnul tău. Totul e foarte bine gătit, totul e făcut la un nivel foarte înalt, își făcea curaj Sașa Cerven, ascultând mirat ce poate ieși din gura minții lui și urmărind-o în același timp pe Sena, care începu să adune șervețelele nu tocmai curate de pe masă. În toate gesturile femeii, agreabile de altfel, exista ceva ce o trăda în sensul că lăsa impresia că ea nu face parte din tagma onorabilă și prestigioasă a bucătăreselor; poate că nu era vorba decât de o falsă impresie; oricum, sculptorul Rogujiv continua s-o urmărească tăcut, pe furiș, și ajunsese la concluzia că excesul de căldură cu care o tratase amfitrionul pe această femeie era oleacă exagerat, dacă nu de-a dreptul nelalocul său. Între timp, Sena își revenise din siajul gândurilor în care lunecase, fără a lăsa semne după care să recunoască drumul înapoi, așa cum în anumite basme Făt-Frumos cel plecat în căutarea alesei inimii sale în ținuturi necunoscute, dușmănoase, lasă pe oriunde trece câte un obiect după care să găsească calea de întoarcere. Oare Sena avea nevoie de asemenea semne, ori se afla în posesia unei excelente capacități de orientare, și oricât de adâncită ar fi fost în peregrinările prin trecutul imediat, ea ar fi știut cu un fel de al șaselea simț cum să se întoarcă în prezentul propriu-zis, cum să revină la realitate? Cert e că rememorând fragmentele de trecut, când tensiunea interioară se descărcase formidabil, femeia se bucurase, într-un târziu, de capacitatea ei de a-și supraveghea atenția distributivă, deși bineînțeles că numai la acest subiect nu se gândise când ochii galbeni ai „pătratului umblător” o aruncaseră involuntar în suferință, mai exact în amintirea unei dureri care o făcuse să-și aducă aminte de foamea ei de suferință și de capacitatea de a se adânci în apele-i nevăzute, hulpave și capricioase.

Sașa se înfrupta din sarmalele aburinde. Iar Sena fu îndemnată de uriaș să ia loc, anunțând-o – spre surprinderea celorlalți – că, de data asta, câștigase pariul; femeia zâmbi larg, cu blândețe, și se așeză lângă Miroslava Plămădeală. Cel care despică tăcerea fu Sașa Cerven.

– Ce pariu, mă rog frumos, a câștigat prințesa noastră? Probabil va avea dreptul să gătească o

¹ Un vers din Marina Țvetaieva.

rață umplută cu portocale sau banane în piept de pui la cuptor!

Sena se emoționează și roși; văzduhul își concentrează harpele într-un cântec melancolic; amintirile veneau în mari valuri încete, acoperite cu nouri palizi de fum abstract și trist; o tristețe luminoasă, gâfâindă, se întinse pe patul din ochii ei mătăsoși și umezi; exclusiv tatăl ei îi spunea „prințesă”.

– Sveat nu avea încredere în calitățile mele de bucătar. Însă amfitrionul nostru drag nu este la curent cu faptul că tatăl meu m-a obligat în adolescență (în adolescența mea, bineînțeles!) să fac școala de bucătari, îl informă pe pictor femeia cu cicatrice; vocea ei era caldă, afundă, fără să fie prea gravă, iar ochii aveau scânteii ghidușe.

– Înțeleg... înțeleg. Decizia tatălui duminică a fost înțeleaptă. Și unde lucrezi dumneata în calitate de bucătar? se interesă Sașa Cerven nu fără curiozitate. Sculptorul Rogujiv zâmbi instinctului său care nu-l trăsesese pe sfoară nici de data asta.

– Sunt... îngăimă Sena... sau cel puțin am fost până acum două săptămâni ziaristă. La ora actuală am completat tagma șomerilor. În mod neașteptat, vocea sa deveni jucăușă; după toate semnele, ipostaza de șomeră o amuza.

– Ai fost licențiată? întrebă Sașa Cerven.

– Nu. Mi-am dat demisia, zise cu fermitate Sena, fixându-l iscoditor pe „pătratul umblător”. Între timp, Sașa renunțase la sarmale, deși mai avea două în farfuria lui, și începuse să studieze iarăși fazanul.

– Începe să-mi placă...

– Fazanul? îl întrebă cu ironie Sena.

– Nu. Adică da; fazanul nu arată rău și, în plus, e delicios. Mă refeream însă la altceva. La începutul istoriei tale vreau să zic, preciză pictorul, pe urmă tăie cu mișcări iuți, exersate, o pulpă din fazan, puse pe ea niște sos, scrutând-o pe Iva, pentru ca după aceea să se uite din nou la Sena. La noi, la români, cei care vor să-și dea demisia se împotmolesc, de obicei – cel puțin în ultimii ani –, în stadiul de anunțare a acesteia. Apoi stau locului în continuare și își văd cu seninătate de vechile afaceri.

– În cazul meu a fost vorba de altceva. O să vă spun neapărat. Mai târziu poate...

– Te împiedică ceva să ne informezi chiar acum?

– Dimpotrivă. Fusesem trimisă la o firmă dubioasă, implicată în afaceri nu prea limpezi. (Sena își alegea cu grijă cuvintele, vorbea rar, dicția ei însă era ireproșabilă, iar vocea mătăsoasă, caldă, predispucea la un dialog echilibrat, cu toate că – se vedea limpede – nu fuseseră comunicate, cum se spune, lucruri senine, plăcute.) Și, după ce mă convinsesem de acest lucru, scrisesem un articol nu tocmai favorabil imaginii acelei firme, acelei instituții. Mda, era departe de a fi o instituție, totuși... Patronul ziarului a cărui angajată eram citise textul pus deja în pagină și-l respinsese, sfătuindu-mă, de fapt apostrofându-mă, să-l rescriu imediat.

– ... Iar tu, oiță dreaptă, ai refuzat, remarcă Sașa Cerven.

– E mai complicat. Poate... Poate vă povestesc cu alt prilej, spuse Sena și schimbă subiectul discuției. Dumneavoastră ce ați fi făcut, domnule Cerven, dacă erați în locul meu?

– Eu? Dacă eram în locul tău? Nu vreau să fiu în locul nimănui! Eu mă mulțumesc cu locul meu, pe care abia de-l suport, căci nesuferit rămân, orice mi s-ar ciripi, orice s-ar susura lângă urechile mele răsfățate cu muzică clasică!

„Pătratul umblător” își revenea. Se reinstala în realitate. Mânca, de altfel, cu poftă, sorbea când și când din paharul său cu horincă, la care renunță apoi, turnându-și singur într-un alt pahar, mai mare, niște vin roșu; se interesă dacă e din beciurile casei, găsind apoi că întrebarea fusese deplasată: de unde în această localitate, situată la o asemenea altitudine, să existe vii, struguri etc.?, aici nu prea cresc pomi fructiferi, poate doar cartofi, zarzavat; nici porumbul nu s-a acomodat cu

clima friguroasă, chiar vara nopțile sunt reci etc. etc. Miroslava Plămădeală descoperi, abia atunci, pe peretele din dreapta ei niște desene de Apostu – nuduri hieratice, în poziții obscene –, desene care nu-i displăcuseră, iar alături de lucrările marelui artist era situat un tablou interesant: un peisaj marin, realizat în culori sumbre, cu o mare închisă, fără cer, mai exact cu un cer de plumb, marea contopindu-se într-un fel cu ecranul bolții fără orizont. Tabloul i se păru familiar; da, ca și cum l-ar mai fi văzut undeva, însă nu realiza cu precizie unde anume, în ce loc și când; prima impresie persista și se pare că cel puțin în aceste clipe nimeni n-ar fi făcut-o să se răzgândească, să-și revadă prima opinie formată în fuga privirii cercetătoare, atente. Ce i se arătă însă brusc străin în peisajul din fața ochilor? Dacă marea, cu savantele ei semiîntunecimi, i se înfățișase cunoscută, dragă (puștoaica iubea peisajele închise, marine, văzute toamna târziu sau primăvara devreme; iubea negrul mării din mijlocul verii răvășită de furtuni imperiale, cuprinsă de dezmăț), femeia și bărbatul – pe plajă se afla o pereche, stând într-o atitudine nesigură – i se păruseră cu desăvârșire străini; femeia era îmbrăcată în negru, întreaga ei siluetă era întunecată; zâna despletită, neagră, înaltă, subțire, frumoasă, stătea aproape cu spatele la partenerul ei, mai precis întoarsă pe jumătate cu spatele la el – un bărbat smead, mai înalt decât ea; el avea priviri deschise, și, în pofida lipsei de orizont, în ciuda accentelor de apocalips imprimare lucrării (izbutite de altminteri), bărbatul era de o perfectă seninătate; „Are priviri transparente”, își spuse în gând Miroslava Plămădeală. Peisajul îi părea ultracunoscut și, fixându-l iarăși, puștoaica se regăsi la un moment dat într-o stare de vrajă ce se revărsa din ochii ei, din mâinile-i subțiri, nervoase – aidoma cărărilor ce urcă, urcă, mușcând din pantele împădurite ale munților –, din claviculele ce aveau o blândă scobitură dulce; vraja invadează încăperea, iar, peste câteva fracțiuni de secundă, reveni la tânăra femeie – focarul acestei stări vibrând, pe neașteptate, dureros și dulce.

– Vai, nu sunteți deloc nesuferit! îl contrazise Sena pe domnul Cerven din plăcerea de a-l contrazice; nu-l cunoștea, îi văzuse, în schimb, lucrările la o expoziție vernisată – din câte își aducea vag aminte femeia cu cicatrice – cu doi-trei, poate patru ani în urmă. Pictorul o fixă deconcertat; „Parcă i-a apucat ceva pe toți, gândi cu ciudă jovialul artist. O țin una și bună: «Nu sunteți nesuferit, nu sunteți insuportabil!»; apoi, de la coadă: «Nu sunteți insuportabil! Nu sunteți nesuferit!»; și ca să-ți fie putoarea asta de viață mai dragă, trântesc la sfârșit: «Ah, sunteți plin de calități! Sunteți un om minunat!» Ei bine, o să vă arăt eu ce minunății pot ieși din mine!”

– Și, totuși, spuse gânditor Sașa Cerven și lăsă o pauză ca să respire în voie surpriza pe care o cocea; ascultă amintirea vocii sale plăcute, afunde, iar pe urmă continuă cu un ton schimbat, jucăuș și grav totodată:

– Dacă mi-ar trece prin cap să mă instalez în locul altcuiva, pentru început, ca să mă pregătesc...

– ... ca să vă faceți curaj adică, îl întrerupse, spre bucuria celorlalți, Sena.

– ... Nu. Nici pomeneală! Eu n-am nevoie de curaj, porumbițo. (Sena se crispă și făcu o grimasă neremarcată de nimeni, deși ceilalți se uitau la cei doi inși ce captaseră atenția tuturor; da, ei alcătuiau, cel puțin deocamdată, centrul.) Eu sunt prin definiție un curajos, fiindcă... În sfârșit... Era să spun: tocmai fiindcă la capitolul „fricoșii umanității” sunt fruntea... Sunt... devin curajos pentru că n-am ce pierde, nu mai am ce pierde. Feriți-vă de indivizii care au pierdut totul; sunt foarte periculoși!! Unde rămăsesem? cochetă Sașa Cerven, făcând-o pe distratul.

– Pentru început, ați constatat că sunteți pregătit să intrați în pielea altcuiva, îi aminti Sena. Ați spus așa: „Dacă mi-ar trece prin cap să mă instalez în locul altcuiva, pentru început, ca să mă pregătesc...”

„Pătratul umblător” o privi cu fascinație pe femeia cu cicatrice, fluierând zgomotos și teatral – gest ce exprima probabil uimirea admirativă față de memoria prințesei sau a bucătăresei (artistul, uimitor, încă nu se dumirise prea bine), pe urmă pictorul o scrută vajnic, îi aprecie mâinile (erau mari, frumoase, de o nervozitate expresivă), căută cu ochii lui (redeveniți căprui) pe masă, apoi sub masă

unde dăduse de un capăt de blană; era de capră de munte probabil. Privirile lui Sașa Cerven făceau o gălăgie de neimitat.

– Hm, mata, duduie, ce faci aici? Conspectezi? Sau ai o memorie de bucătar de secolul al XIX-lea?!

Nedumerită, Sena ridică din umerii ei – palizi, rotunzi, ca întregul corp ce emana un amestec de liniște și zbucium –, neștiind ce să spună, ce să creadă, încât, într-un târziu, găsi de cuviință să aleagă ipostaza de martor „fără pată”, preferând, cel puțin deocamdată, să vadă, să urmărească și să contemple scena derulată în fața ochilor –; așa cum un copil scăpat în cele din urmă de sub supravegherea părinților, iese din casă când ceilalți copii sunt de mult în curte și se bucură de unul din vârfulurile jocului; cel venit cu întârziere se apropie cu prudență întrucâtva exagerată de camarazii lui buni de făcut bazaconii, pentru început el păstrează o oareșce distanță nu lipsită de invidie, și această distanță, în chip neașteptat, îl apropie de ceilalți puști, familiarizându-l cu aerul, ticurile, gesturile lor, și, în același timp, cu ritmurile jocului.

– Mda, făcu Sașa Cerven dezamăgit întrucâtva, în realitate jucându-și dezamăgirea, nu e nici un caiet de conspecte pe aici, nici un pix, nimic. Ei bine, pentru a intra în distinsa piele a domniei tale, stimată prințesă (de data aceasta „pătratul umblător” nu se abține, și ridică arătătorul dreptei în sus, părându-i-se astfel că este mai convingător), trebuie să-mi dai niște amănunte, și e bine ca acestea să fie cât mai... amănunțite! La istoria cu demisia mă refer. Dacă mi le dai, îți promit că o să încerc să mă cuibăresc în pielea matală.

– Îmi propuneți un contract deci, constată alb prințesa. Sau nu e vorba decât de un șantaj? completă cu prudență gravă Sena.

– Un contract, stimato, un contract în toată legea, nefericito! Sprâncenele pictorului se concentrară cu gravitate.

– Și care sunt condițiile?

– Ți-am spus. Amănuntele...

– Garanții?

– Pentru ce? Ai nevoie să mă ai la mână? turui Sașa Cerven, nițel nedumerit de exactitatea, rapiditatea, perspicacitatea oiței astea blânde care, între altele fie spus, îi servise ireproșabil.

– Pentru certitudine, stabilitate, zise la fel de ferm, sigură de ea, Sena; în ochii ei se zbenguiau scânteii, ochii trădau o veselie nefirească, amuzată întrucâtva de ea însăși. Sena își privi mâna dreaptă adusă în fața ochilor. Se prefăcea că nu-i pasă, instigându-l pe „pătratul umblător” și mai tare.

– Pentru certitudinea și stabilitatea mea? preciză cu viclenie, cu inocență jucată, Sașa Cerven.

– *Niet, conecino*², replică, râzând din rărunchii inimii, Sena.

– Brrrrrr. *Perevodi, pojaluista!*³ Sașa Cerven pronunță cele două cuvinte rusești cu vădită dificultate, adăugând, uimit de propria memorie: *Interesno, interesno*⁴.

– Se înțelege că pentru siguranța și stabilitatea mea! Căci de mine îmi pasă!

– Și de mine – nu?! Inocența – reală, de altfel – se zbenguia în privirile lui Sașa. Inocența. Reală și jucată.

– Ba da. Puțin. Foarte puțin, apelă la armele politeții prințesa.

Miroslava Plămădeală asculta cu superficialitate acest dialog, altfel interesant; nu-i mai păsa de ceea ce se petrecea în livingul în care se simțea excelent... relativ excelent; se uita în continuare – ca o vrăjitoare fermecată de tot ce poate ieși din mâinile sale, din ochii și din mintea ei! – la tabloul cu marea întunecată și cu cei doi străini care se iubeau – la această concluzie ajunsese după o incitantă

² Nu, desigur. (*rusă*)

³ Te rog să traduci. (*rusă*)

⁴ Interesant, interesant. (*rusă*)

dezbatere interioară, ce răspândea un farmec brutal pe chipul ei. Ca să vezi, ce vacarm interior poate stârni un banal tablou, atârnat pe un perete de trei ori mai banal. Dar aici greșim; stop. Nici peretele, nici tabloul nu erau – cum am spus?!, da, banale –, așa cum nimic din jur nu e și nici nu poate fi, nu are organ să fie banal; totul e unic, aici și acum, o dată și în vecii vecilor, totul se întâmplă în întreaga ființă, în fiecare secundă, definitiv, irepetabil în infinita repetabilitate. Ne înnămolim în lutul secunde, decupăm – tot timpul aproape! – soarele negru al clipei. Amin.